

Protestantse Gemeente
Almelo

Protestantse Gemeente te Almelo

Loslaten & Opnieuw beginnen

Besluit

Januari 2023

Besluit Loslaten & Opnieuw beginnen

Inhoudsopgave

Procesbeschrijving.....	3
Besluiten Loslaten & Opnieuw beginnen.....	4
Besluit in het algemeen.....	4
Concrete uitwerking van dit besluit om te komen tot een gemeente waar wij:	5
0. Kunnen bouwen op goede communicatie, die daar de standaard is.....	5
1. In een breed scala van vieringen putten uit diverse bronnen	5
2. In vier geografische 'PGA-Vleugels' pastoraat en diaconaat dicht bij de mensen organiseren.....	6
3. Investeren in Gemeentebouw en leren	6
4. Specifieke aandacht hebben voor jeugd en jongeren.....	6
5. Besturen vanuit 1 kerkenraad	7
6. Vieren en veel andere activiteiten concentreren in het centrum van de stad	7
Toelichting op besluit 6	7
Samenvattende overwegingen Algemene Kerkenraad	8

Procesbeschrijving

Met Loslaten & Opnieuw beginnen zijn wij vanaf maart 2020 op weg gegaan. Wij hebben daarbij afgesproken dat wij aan het eind van dit proces tot besluiten komen en met een plan hoe onze kerk van de toekomst er uit zal zien. Alle wijkgemeenten van de Protestantse Gemeente Almelo (PGA) participeren in dit proces. Ook omdat de Algemene Kerkenraad (AK) het belangrijk vindt dat iedereen zijn inbreng heeft, zijn er themagroepen opgezet. Alle themagroepen zijn samengesteld met leden van de wijkgemeenten. De thema's gaan over alles wat erbij komt kijken om een kerk van de toekomst te zijn.

Vanaf maart 2020 tot en met maart 2022 is hard gewerkt in de themagroepen. En hoewel ook hier corona het soms lastig maakte, hebben de themagroepen uitvoerig en diepgaand met elkaar gesproken over de thema's. Dat heeft geleid tot weloverwogen adviezen vanuit elke themagroep. Het projectteam, bestaande uit de voorzitters van elke themagroep, heeft deze adviezen nogmaals doorgenomen en zij hebben daaruit een conceptadvies geformuleerd (31 maart 2022).

Dit conceptadvies is door het projectteam met alle ambtsdragers van de wijken en daarna met de gemeenteleden besproken op 22, 25, 26 en 28 april 2022.

Mede op basis van de reacties heeft het projectteam een definitief advies uitgebracht aan de AK (27 mei 2022). De AK heeft het definitieve advies van het projectteam besproken in haar vergaderingen van 2 juni en 9 juli 2022.

Dat heeft op 8 september 2022 geleid tot een voorgenomen besluit over alle thema's, met uitzondering van 'Onderdak'. Dit voorgenomen besluit is 4 oktober 2022 besproken tijdens een algemene ambtsdragersvergadering.

Voor het onderwerp Onderdak heeft de AK het college van kerkrentmeesters (CvK) gevraagd een advies te geven over het toekomstig te gebruiken gebouw voor de PGA. Dit op grond van een financiële vergelijking van alle PGA-gebouwen op basis van gelijke eisen op het gebied van duurzaamheid, gebruikersmogelijkheden, herinrichting en toekomstige exploitatiekosten.

In de extra vergadering van de AK op 22 december 2022 is het advies van het CvK besproken. Vervolgens heeft de AK dit advies gelegd naast de adviezen over Onderdak (advies themagroep Onderdak en advies projectteam) en alles besproken in de vergadering van 5 januari 2023.

Tenslotte heeft de AK tijdens haar vergadering van 16 januari 2023 een voorgenomen besluit genomen over Onderdak en daarmee het volledige besluit genomen over Loslaten & Opnieuw beginnen.

A. (Aart) Ek
voorzitter Algemene Kerkenraad

J.H.D. (Dinant) Pas
scriba Algemene Kerkenraad

Besluiten Loslaten & Opnieuw beginnen

september 2022 en januari 2023

De Algemene Kerkenraad:

Kennis genomen hebbende van:

De adviesrapportage van het projectteam Loslaten & Opnieuw beginnen en de daaraan ten grondslag liggende rapporten van de zes themagroepen en het advies van het College van Kerkrentmeesters

Overwegende:

1. De gestage **krimp** van de gemeente
2. **De doelstelling** van het project Loslaten & Opnieuw beginnen:
De Protestantse Gemeente Almelo wil een vitale, aantrekkelijke en toekomstbestendige gemeente zijn.
3. **De kaders** die daarbij zijn vastgesteld
  - *De totale PGA-uitgaven mogen in 2025 maximaal € 312.000 bedragen en binnen dit maximum zal de post gebouwen niet hoger zijn dan € 40.000*
  - *Minimaal 50% van de totale inkomsten wordt besteed aan pastoraat (1,85 FTE predikant)¹*
  - *Aandacht voor presentie in de wijken*
  - *Aandacht en ruimte voor de verschillende stromingen in eredienst/vieringen/liturgie en pastoraat*
4. **De planning** van het project
  - *Nu in een keer een grote stap zetten om niet allerlei tijd en energie te verliezen aan tussenstappen*
  - *Dat de nu te nemen beslissingen in 2025 geëffectueerd zijn*
5. Dat de themagroepen en het projectteam **zorgvuldige afwegingen** hebben gemaakt

Besluit in het algemeen

Veelkleurig, verbindend en veelzijdig kerk te willen zijn. Daarbij in te zetten op een gemeente die leeft tot eer en in navolging van Christus haar Heer en ook naar buiten gericht is. Met voor ontmoeting een centrale herkenbare plek in Almelo en in de Almelse samenleving. Waarbij wij pluriformiteit niet als probleem maar als kracht zien, de diversiteit aan spiritualiteit- en geloofsbelevingen als wezenlijk en kostbaar. Organisatorisch compact, wendbaar en flexibel om zodoende goed in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de samenleving in het algemeen en op lokale initiatieven in het bijzonder.

---

¹ aantal FTE gebaseerd op € 175.000 en kosten fulltime-predikant ca. € 95.000 per jaar.

Concrete uitwerking van dit besluit

De Algemene Kerkenraad (AK) besluit² concreet richting 2025 een transformatieproces in te zetten om te komen tot een gemeente waar wij:

0. Kunnen bouwen op goede communicatie, die daar de standaard is.

Daarvoor zal de AK een **communicatieteam** inrichten met als taak:

1. Voortdurende bezinning op welk medium gebruik je voor welke type communicatie met welk doel voor welke doelgroep?
2. Daadwerkelijk daaraan uitvoering geven.

1. In een breed scala van vieringen putten uit diverse bronnen

Vanuit de gemeenschappelijke bron, het Christelijk geloof, worden zes inspiratiebronnen onderscheiden: Bijbel & traditie, Creativiteit, Muziek, Spiritualiteit, Ontmoeting en Naastenliefde. Er worden in het weekend diverse vieringen gehouden die hierop aansluiten. De in te stellen programmacommissie zal bij de indeling van de diensten ten behoeve van de herkenning ook de traditionele kerkelijke stromingen (modaliteiten) in gedachten houden. In de programmering zal tot uiting moeten komen dat de PGA een drie-generatiekerk en gemeenschapsvormend wil zijn.

De AK zal om hieraan uitvoering te geven een **programmacommissie** (werknaam) installeren. Deze krijgt als opdracht mee:

1. Werk het concept van een breed scala van vieringen, puttend uit de diverse bronnen, uit naar een naar huidige inzichten gewenst programma vanaf 2025.
2. Start onderweg, naar dit naar huidige inzichten gewenste programma, op korte termijn, in goede afstemming met betrokkenen, met experimenten in lijn met dit concept.
3. Regelmatige evaluatie daarvan dient vertaald te worden in verbetering van zowel het programma als het transitieproces daarnaar toe.

Daarnaast formeert de AK een **'Denktank vernieuwing'** (werknaam). Deze krijgt als opdracht mee:

1. Doordenk voor de breedte van het kerkenwerk hoe op vernieuwende wijze de verbinding kan worden gemaakt tussen de bron(nen) en de mensen, zowel betrokkenen als niet of minder betrokkenen.
2. Doe voorstellen om bovengenoemde invulling te geven.
3. Neem initiatieven om ook creativiteit in de gemeente te stimuleren.

Het streven is dat er ook een persoon deelneemt aan zowel de programmacommissie als de denktank vernieuwing en zo als 'linking pin' kan fungeren.

Het is wenselijk dat predikanten en kerkelijk werkers een inhoudelijke bijdrage leveren aan bovengenoemde programmacommissie en denktank, maar in ieder geval niet als voorzitter.

---

² Het zijn **voorgenomen** besluiten: De gemeente zal hierin eerst gekend en hierover eerst gehoord worden alvorens het definitieve besluit kan worden genomen.

In het vervolg van het traject zijn de 'bouwteams' geïntroduceerd. In deze tekst hanteren we de termen zoals die tijdens de besluitvorming zijn gehanteerd.

2. In vier geografische 'PGA-Vleugels' pastoraat en diaconaat dicht bij de mensen organiseren.

De insteek daarbij is een fijnmazig netwerk van contactpersonen, coördinatoren en ambtsdragers, met als uitgangspunt ook de onderlinge verantwoordelijkheid van gemeenteleden. Predikanten en kerkelijk werkers hebben een vrije rol in het geheel, waarbij er in beginsel ook een geografische indeling zal zijn voor het geval gemeenteleden zelf geen keuze kenbaar maken. Daarnaast zijn ook de leden van het uitvaartteam

beschikbaar. Op deze wijze zijn de taken passend en behapbaar zodat inzet van velen en langdurigere betrokkenheid worden bevorderd.

Daarnaast versterkt dit de samenwerking met de buurt en de openheid naar de samenleving.

Daarbij is er een periodiek te bepalen budget per vleugel beschikbaar om invulling te geven aan het elkaar ontmoeten en activiteiten in de buurt, waaronder eventueel het huren van een locatie.

Voor de verdere invulling van bovengenoemde stelt de AK een **werkgroep 'Pastoraat-Diaconaat'** in, die voor wat betreft de samenstelling zowel de 'drie generaties' als de diverse bronnen 'afdekt'.

3. Investeren in Gemeenteopbouw en leren

Hierbij gaat het om elkaar ontmoeten, geloofsgesprekken voeren en worden toegerust voor het staan in de kerk en in de wereld. Bovendien gaat het om projectmatig de handen uit de mouwen steken op het snijvlak van kerk en samenleving. Pijlers voor de nieuwe PGA zijn: omzien naar elkaar, verbinding zoeken (sociaal en spiritueel), diepgang bevorderen, externe communicatie bevorderen over kerkelijke initiatieven en een open blik houden op problemen in de samenleving.

De AK zal om hieraan uitvoering te geven een werkgroep '**Gemeenteopbouw en leren**' installeren. Taken van deze werkgroep zijn:

1. Op korte termijn het coördineren van het huidige aanbod
2. Daarbij nadrukkelijk degenen betrekken die invulling geven aan het huidige aanbod.
3. Daarbij toegroeien naar een centraal aanbod dat ook aansluit bij de diverse bronnen met aandacht voor actualiteit en vernieuwing

4. Specifieke aandacht hebben voor jeugd en jongeren

Wij zetten in op het faciliteren van ontmoeting van jeugd en jongeren, op een jeugdambassadeur, die feeling heeft met de jeugd, in de kerkenraad, en daarnaast op specifieke professionele ondersteuning voor het jongere deel van de gemeente om als gemeente ook op 'hen' af te stemmen.

De AK wil voor de professionele ondersteuning voorbereidingen treffen om op zo kort mogelijke termijn een kerkelijk werker of predikant met specifieke opdracht aan te stellen.

Daarbij zal ook een **begeleidingsgroep** worden ingesteld die voorafgaand aan de begeleiding voorstellen zal doen voor het gewenste profiel en de werving.

5. Besturen vanuit 1 kerkenraad

Wij kiezen voor een platte, compacte en wendbare organisatie met 1 kerkenraad en enkele werkgroepen.

Aan elk van de PGA-vleugels is een werkgroep verbonden, die vooralsnog door minimaal een ambtsdrager wordt verbonden met de kerkenraad.

De kerkenraad bestaat uit ca. 15 ambtsdragers waaronder een jeugdambassadeur.

Het college van kerkrentmeesters zal, naast de ouderlingen-kerkrentmeester, ook uit kerkrentmeesters bestaan. Naast diakenen zullen ook diaconaal werkers/ diaconaal rentmeesters hun intrede doen in het college van diakenen.

6. Vieren en veel andere activiteiten concentreren in het centrum van de stad

Na verduurzaming en aanpassing willen we gebruik maken van de Grote Kerk als centrale vierplek, in combinatie met Ontmoetingscentrum De Schouw (Over de toekomst van gebouw 't Kolkje is nog geen besluit genomen).

Allereerst moeten de afspraken met de Stichting Vrienden van de Grote Kerk Almelo goed worden geformuleerd en vastgelegd. Mocht dit stranden, dan komt 'De Bleek' mogelijk als alternatieve 'centrumkerk' in beeld.

Een volgende stap is het verder in detail uitwerken van de geschetste aanpassingen, inclusief verduurzaming. Dit in nauwe samenwerking met de Stichting Vrienden van de Grote Kerk Almelo, de wensen vanuit de PGA en het College van Kerkrentmeesters. Op termijn komen de vierplekken Bleekkerk, Pniëlkerk en NOACH te vervallen en wordt het vastgoed van de Pniëlkerk en van NOACH verkocht (zie toelichting op blz. 8).

Toelichting op besluit 6

Om te komen tot een besluit over Onderdak heeft de AK een aantal adviezen gevraagd. Als eerste heeft de themagroep Onderdak, een van de zes themagroepen van Loslaten & Opnieuw beginnen, in het voorjaar van 2022 een advies uitgebracht. Daarna heeft het projectteam een advies uitgebracht. Beide adviseren om de Grote Kerk als centrale vierplek te gebruiken.

De AK en het CvK hebben naar aanleiding van het advies van het projectteam Loslaten & Opnieuw beginnen (waarin het advies van de themagroep Onderdak is opgenomen) aanvullend onderzoek gedaan en de voorwaarden die in de adviezen werden genoemd, uitgebreid onderzocht. Zo is alle kerkelijk vastgoed getaxeerd en zijn de vier kerkgebouwen

door een architect onder de loep genomen voor wat betreft de mogelijke aanpassing om (meer) aan het programma van eisen en aan de wensen van de gemeente te kunnen voldoen. Voor elk kerkgebouw is door een gespecialiseerde architect een binnen redelijke mogelijkheden 'optimale' variant en een 'voldoende' variant geschetst. Per gebouw zijn bij beide varianten kostencalculaties gemaakt, waarbij verduurzaming een belangrijke rol speelt.

Met al deze informatie zijn diverse scenario's doorgerekend met daarbij de initiële kosten en opbrengsten en het exploitatieresultaat voor de komende jaren.

Ook zijn gesprekken geweest met Stichting Vrienden van de Grote Kerk, Stichting De Schouw en de Vereniging van Vrijzinnig Godsdienstigen (VVG).

Terugkijkend naar de voorwaarden die het projectteam aan de keuze voor de Grote Kerk stelde acht de AK dat:

1. Met betrokken stichtingen goede afspraken zijn te maken waarbij de 'stichting Vrienden van de Grote Kerk' een flink deel van haar vermogen wil investeren in verduurzaming en aanpassing van de Grote Kerk en ook in de toekomst de exploitatie en onderhoud van de Grote Kerk voor haar rekening neemt.
2. Uit onderzoek is gebleken dat het aanpassen van de Grote Kerk voor multifunctioneel gebruik (het hele jaar door) goed mogelijk is.
3. De plannen financieel haalbaar zijn, er vanuit gaand dat op termijn de vierplekken Bleekkerk, Pniëlkerk en NOACH komen te vervallen en het vastgoed van de Pniëlkerk en van NOACH worden verkocht.

Daarbij is de eerste keuze voor de Grote Kerk als toekomstige vierplek ook in lijn met het advies van het College van Kerkrentmeesters.

Samenvattende overwegingen Algemene Kerkenraad

De Grote Kerk:

1. Heeft de uitstraling en aantrekkingskracht van een stadskerk.
2. Ligt centraal in de stad en heeft (toch) veel parkeerruimte.
3. Is na aanpassing multifunctioneel en voorzien van voldoende faciliteiten hetgeen ook de verhuurbaarheid ten goede komt.
4. Biedt voldoende ruimte voor alle kerkgangers van de PGA, zelfs als er sprake is van groei.
5. Heeft na de aanpassing voldoende mogelijkheden om ook met een kleiner aantal kerkgangers (kringopstelling rond laag liturgisch centrum) en zelfs met een zeer klein aantal kerkgangers (in het vernieuwde koor) een plezierige en comfortabele vierplek te zijn.
6. Heeft bij doorzettende krimp ook zonder De Schouw voldoende ruimte en faciliteiten.
7. Biedt in het geval en op dat moment door eventuele verkoop van De Schouw weer een impuls aan de liquiditeit van de gemeente en/of mogelijkheden om de Grote Kerk verder te optimaliseren.
8. Scoort in de financiële afweging tussen de verschillende scenario's (ook) op de lange termijn goed.